

VII.613.29.2021.MM

**Pani
Katarzyna Łażewska-Hrycko
Główny Inspektor Pracy**

ePUAP

Szanowna Pani Inspektor,

na podstawie doniesień medialnych¹ Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o rozwiązaniu przez mBank trybie art. 52 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. *Kodeks pracy* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.; dalej jako: k.p.) z przewodniczącym związku zawodowego Panem _____ w związku z ciężkim naruszeniem przez niego obowiązków pracowniczych, którego pracodawca dopatruje się w zamieszczeniu w intranecie ogłoszenia o utworzeniu związku zawodowego i możliwości przystąpienia do niego. W kolejnych doniesieniach medialnych podnosi się, że zjawisko dyscyplinarnego zwalniania pracowników zaangażowanych w powstawanie związków zawodowych ma szerszy charakter². Jako przykład wskazuje się m. in. zwolnienie w trybie art. 52 k.p. _____ pracownika _____ który z maila służbowego wysłał do pozostałych pracowników informację o powstaniu związku zawodowego. W opisanych sprawach wątpliwości budzić może zarówno faktyczne zaistnienie przesłanki ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych, jak i dochowanie miesięcznego terminu, o którym mowa w art. 52 § 2 k.p. Taka praktyka może wywoływać efekt mrozący dla korzystania z konstytucyjnej wolności zrzeszania się w związkach

¹A. Rozwadowska, *mBank zwolnił dyscyplinarnie przewodniczącego związku zawodowego. Za wpis, że związek powstał*, <https://wyborcza.biz/biznes/7,159911,27840714,mbank-zwolnil-dyscyplinarnie-szefa-zwiazku-zawodowego-za-wpis.html>, dostęp: 30.11.2021 r.

²Zob. A. Rozwadowska, *Netia, Amazon, mBank, Lidl, Tesco, PLL LOT... Korporacje zwalniają związkowców, sądy ich przywracają*, <https://wyborcza.biz/biznes/7,159911,27858972,netia-amazon-mbank-lidl-tesco-pll-lot-korporacje-zwalniają.html>, dostęp: 1.12.2021 r.

zawodowych, gwarantowanej w art. 59 ust. 1 Konstytucji RP. Dlatego też stała się przedmiotem zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 12 Konstytucji RP Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność tworzenia i działania związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, stowarzyszeń, ruchów obywatelskich, innych dobrowolnych zrzeszeń oraz fundacji. Z kolei art. 59 ust. 1 Konstytucji RP gwarantuje wolność zrzeszania się w związkach zawodowych, organizacjach społeczno-zawodowych rolników oraz w organizacjach pracodawców. W swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że „związek zawodowy, jako jeden z podmiotów wskazanych w art. 59 ust. 1 Konstytucji, odgrywa szczególną rolę w sferze ochrony interesów osób wykonujących pracę zarobkową w sprawach dotyczących stosunku pracy. Z tego względu związek zawodowy został na gruncie konstytucyjnym wyposażony w konkretne instrumenty służące rozwiązywaniu problemów zaistniałych w relacjach towarzyszących wykonywaniu pracy. Chodzi tu o relacje łączące osoby wykonujące pracę oraz podmioty, na rzecz, których jest ona świadczona. (...) związek zawodowy powinien funkcjonować, jako organizacja, która skupia osoby wykonujące pracę zarobkową, działa na rzecz ochrony ich praw związanych z wykonywaniem pracy, a przez to także występuje w relacji do podmiotu stanowiącego drugą stronę stosunku pracy” (wyrok TK z 2 czerwca 2015 r., sygn. akt K 1/13).

Wolność związkowa jest również chroniona na gruncie art. 11 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. W swoim orzecznictwie Europejski Trybunał Praw Człowieka do kluczowych elementów wolności zrzeszania się w odniesieniu do związków zawodowych uznaje m.in. prawo do tworzenia i wstępowania do związków zawodowych oraz prawo związków zawodowych do nakłaniania pracodawcy do wysłuchania tego, co mają do powiedzenia w imieniu swoich członków (wyrok ETPC z 12 listopada 2008 r. w sprawie *Demir and Baykara przeciwko Turcji*, nr skargi 34503/97; wyrok ETPC z 9 lipca 2013 r. w sprawie *Sindicatul “Păstorul cel Bun” przeciwko Rumunii*, nr skargi 2330/09). ETPC wyraził również pogląd, że z art. 11 Konwencji, czytanego w świetle art. 28 Europejskiej Karty Społecznej, można wywnioskować, że przedstawiciele pracowników powinni co do zasady i w pewnych granicach korzystać z odpowiednich udogodnień umożliwiających im szybkie i skuteczne wykonywanie funkcji związkowych (decyzja

ETPC z 21 czerwca 2001 r. w sprawie *Sanchez Navajas przeciwko Hiszpanii*, nr skargi 57442/00). W ocenie RPO organy państwa powinny podejmować więc działania mające na celu przeciwdziałanie działaniom pracodawców, które skutecznie utrudniają korzystanie z prawa do zakładania związków zawodowych i stygmatyzują osoby decydujące się na podjęcie inicjatywy w tym zakresie.

Do zadań Państwowej Inspekcji Pracy, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1251) należy nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy. W doktrynie podkreśla się, że „Kontroli w zakresie stosunku pracy podlegać będą zagadnienia związane z prawidłowością nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy, w tym m.in.: (...) dopełnienie obowiązku konsultowania zamiaru wypowiedzenia umowy o pracę i rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z reprezentującą pracownika zakładową (lub międzyzakładową) organizacją związkową”³. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 *ustawy o PIP*, Państwowa Inspekcja Pracy przy realizacji zadań współdziała ze związkami zawodowymi. Dlatego też, w ocenie RPO, zasadne jest podjęcie przez PIP działań kontrolnych w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika, w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pani Inspektor z uprzejmą prośbą o informację, czy PIP podjęła kontrolę dotyczącą sprawy Pana _____ i innych wymienionych we wskazanych artykułach sprawach. Proszę również o informację, czy do PIP wpływają w tym roku skargi dotyczące wypowiedzenia umowy o pracę na podstawie art. 52 k.p. osobom zakładającym związki zawodowe. Wreszcie będę wdzięczny za opinię Pani Inspektor dotyczącą tego, czy obecnie obowiązujące przepisy zapewniają skuteczną ochronę prawną osobom, które chciałyby założyć związek zawodowy.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

³ A. Jasińska-Cichoń [w:] *Ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy. Komentarz*, Warszawa 2008, art. 10.